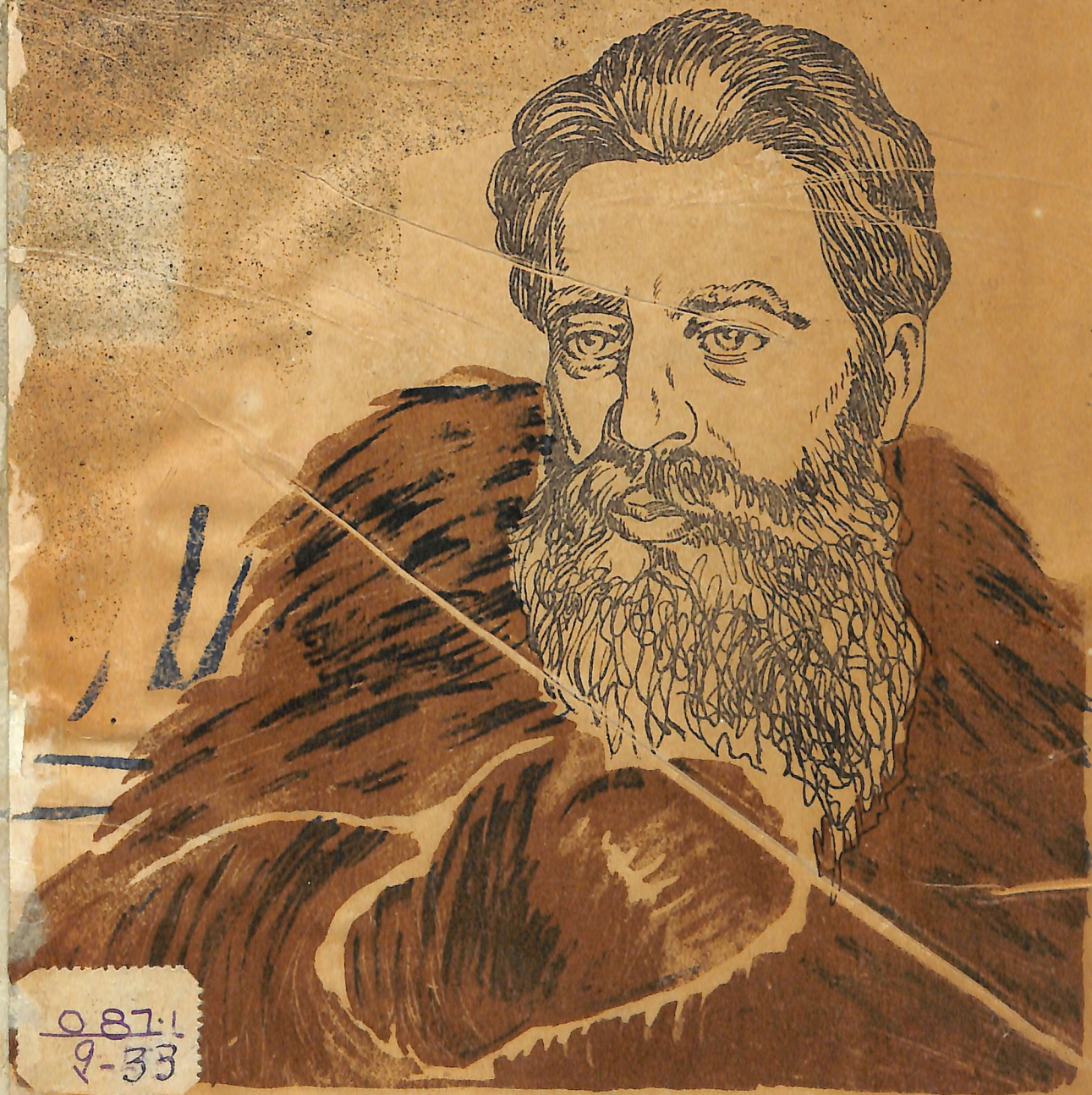

087.1
2 - 33

23 JUN 2009

ԶԵԼՅՈՒՍԿԻՆ

0.87.1
9-33

ՊԵՏՏՐԱՏ 1935 ՅԵՐԵՎԱՆ

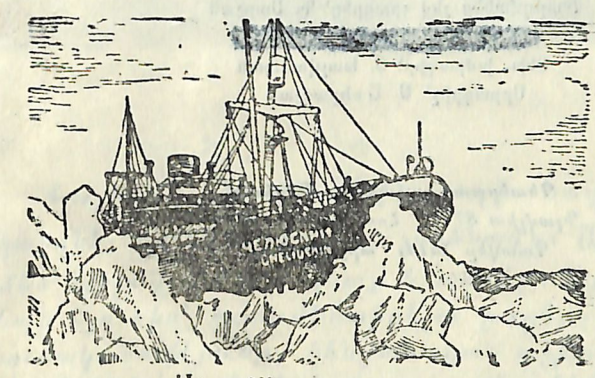
18 JUL 1935

115

087.1
9-33

48

ՉԵԼՅՈՒՍԿԻՆ

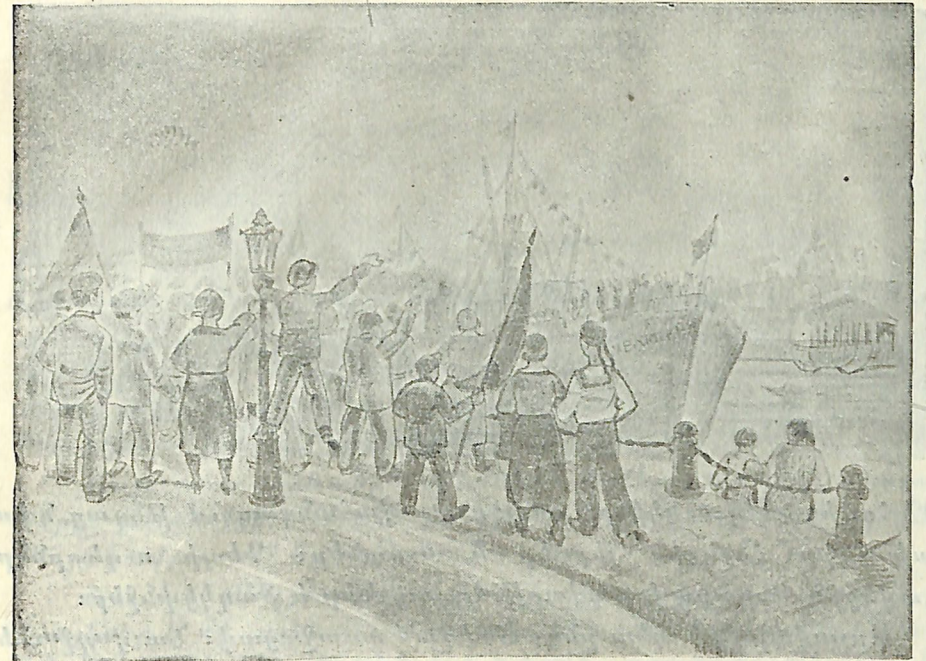
10013976
34205

ՊԵՏՐԱՏ 1935 ՅԵՐԵՎԱՆ

Նկարիչ՝ Ս. Քարյան
Փարզմանեց յեկ լրացրեց՝ Գ. Սարյան
Տեխ. խմբագիր՝ Տ. Խաչվանյան
Սրբագրիչ՝ Ս. Շահբաղյան

Պետհրատի տպարան—Ցերեան
Դիպլիտ 8715, Հրատարակչ. 3149
Պատվեր 1514, տիրոժ 5000

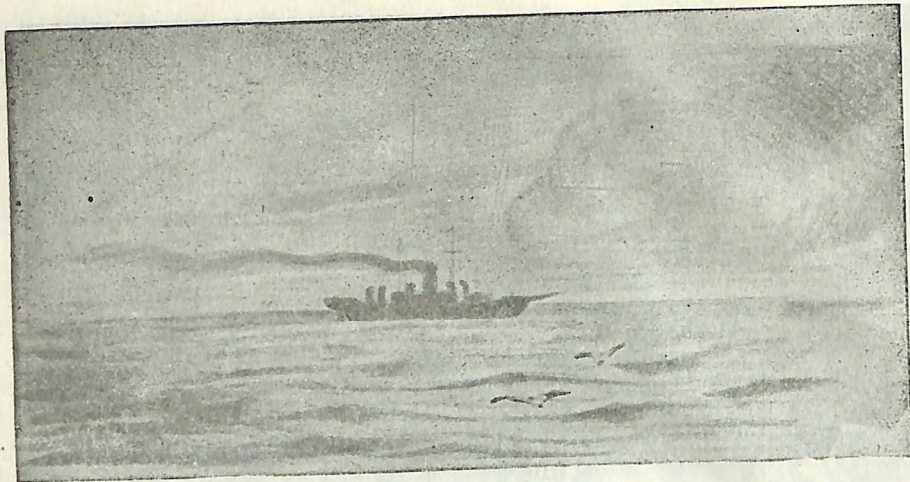
Մ Ե Կ Ն Ո Ւ Մ

1 933 թվի հուլիսի 16-ին Լենինգրադի նավահանգստում պատրաստ կանգնելու էր «Չեկոսկին» չոգենավը։ Այդ նավը գլխավորապես մեծ արշավախումբ պետք է տաներ։ Արշավախումբը գնում էր դեպի հյուսիս՝ ուսումնասիրելու խորհրդային արկածական, նրա բուսականությունը, կենդանական աշխարհը, մթնոլորտային պայմանները, բնական հարստությունները և նշելու այն ուղիները, վերջին նավարկելու յեն հետագայում խորհրդային նավերը։

Հարյուրավոր բանվորներ աշխատում էին չոգենավի վրա։ Նրանք դարձնում էին ուտելիքով լի բազմաթիվ արկղեր, հագուստեղենի ահագին հակեր, քարածուխի, ալյուրի ահագին բեռներ։ Չե՞ վոր նրանք յերկա՛ր, շատ յերկար ժամանակ պետք է գնային նավով։ Այդ պատճառով էլ նավի վրա աշխատանքը յեռում էր։

Արդեն նավահանգստում էին գլխավորապես արշավախումբը և նրա հետ մեկնող բոլոր ընկերները։ Ահա և լավեցին նվազախմբի ու յերգերի աշխույժ ձայներ։ Այդ Լենինգրադի բազմահազար բանվորների ու աշխատավորների շարքերն էին։ Նրանք գալիս էին «Չեկոսկինին» ճամբու դնելու, նրան հաջողություն մաղթելու։

Յերբ բոլոր բեռները տեղավորվեցին, նավի վրա բարձրացան գլխավոր արշավախմբի անդամները և բոլոր ընկերները՝

102 հոգի: «Չեկյուսկինը» սուլեց: Նավահանգստում թնդաց նվազախումբը: Հնչեցին յերգեր և ուռաներ: Դեպի ուղևորները նետվեցին հազարավոր զվարթ հայացքներ և ծաղկեփնջեր:

Արչավախմբի պետ ընկ. Շմիդտն առաջացավ: Նա վողջունեց բանվորներին ու աշխատավորներին: Նա ասաց, վոր չմոռանաք մեզ: Նորից հնչեց նվազախումբը: Նորից լավեց «Չեկյուսկինի» սուլոցը և նավը շարժվեց՝ տանելով յերկրի հերոսներին:

ՈՐԵՐ, ՇԱԲԱԹՆԵՐ ՈՒ ԱՄԻՍՆԵՐ

Զո՛ւր, ջո՛ւր, ջուր... անվերջ ու անսահման:

«Չեկյուսկինը» պատռում էր ջուրը և առաջ սահում: Հմուտ նավապետ Վորոնինը ուշադիր հսկում էր նավի վրա: Շմիդտը և իր ընկերները նավասենյակում շարունակում էին իրենց գիտական փորձերը: Մնացած բոլոր ընկերները կատարում էին իրենց հանձնված աշխատանքը: Իսկ ռադիստ ընկերները ժամ առ ժամ հաղորդում էին ամբողջ աշխարհին «Չեկյուսկին»-ի դրուժյան և ուր լինելու մասին: Այդպես որ եր ու շաբաթներ էին անցնում: Ամբողջ աշխարհի թերթերը գրում էին «Չեկյուսկինի» արչավախմբի մասին: Հետաքրքրվում էին նրանով: Իսկ բոլոր մարդիկ ուշադիր ու սրտատրուփ հետևում էին՝ թե ինչով պիտի վերջանա այս բոլորը, վաղը ի՞նչ նոր բան կկարգան թերթերում այդ մասին:

Իսկ «Չեկյուսկինը» առաջ էր շարժվում, մտնում էր ծովից ծով և շուրջը միայն ջո՛ւր էր, ջո՛ւր, ջուր...

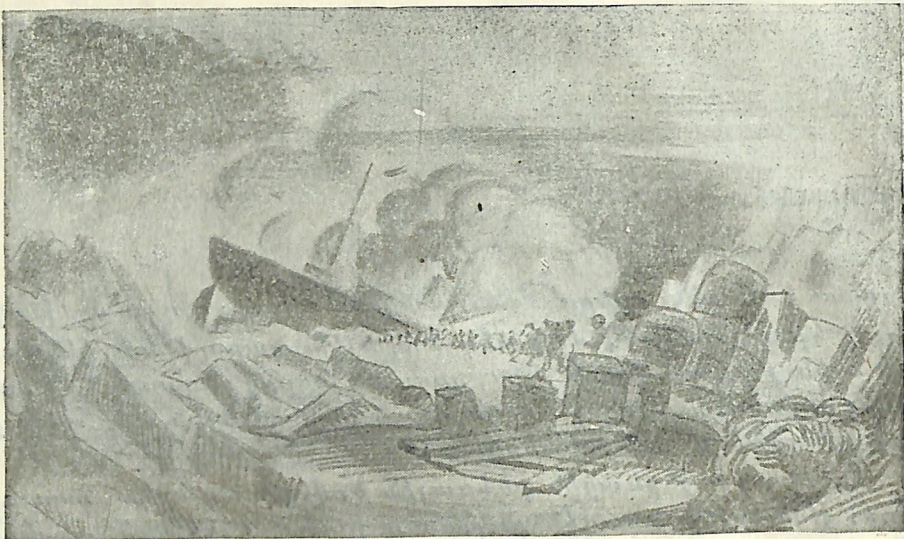
ԱՌԱՋԻՆ ՍԱՌՈՒՅՑՆԵՐԸ

Ոգոստոս ամսին, յերբ «Չեկյուսկին» նավը դեռևս խաղաղ առաջ էր ընթանում, մեկ-մեկ ծովային տարրորինակ կենդանիներ էին յերևում ծովի վրա, լողում, նորից մտնում ջրի տակ, նորից յերևում ու կարծես դարձացած նայում էին այդ տարրորինակ «գաղանին»՝ «Չեկյուսկինին»:

Բայց ահա յերևացին բևեռային ծովերի առաջին սառույցները: Սառույցի ահագին բեկորներ լողում էին ջրի յերեսին: Բայց նավը առաջ էր ընթանում:

Շուտով «Չեկյուսկինի» վրայից ջուրը գցեցին փոքրիկ մակույկներ և մի քանի հետախույզ բրիգադներ նավարկեցին առաջ՝ իմանալու թե ինչ վիճակի մեջ է ծովի շարունակութունը: Յերբ բրիգադները վերադարձան, «Չեկյուսկինը» կրկին շարունակեց ճանապարհը: Գնալով ծովը ավելի ու ավելի սառցապատ էր դառնում: Գնալով նավը ավելի ու ավելի դժվարությամբ էր շարժվում: Բայց և այնպես շարժվում էր պատռելով սառույցը, ճամբա հարթելով իր համար: Այդպես շաբաթներ ու ամիսներ էին անցնում: Յեւ վորքան ծովի խորքերն էին դնում, սառույցը այնքան ավելի հաստանում էր: Մի տեղ նավը, ուր նա համարյա

վրտնաչափերով եր առաջ գնում՝ կանգ առավ և այլևս չե՛ր կա-
րողանում առաջ գնալ: Հարկավոր եր վորոշ տարածության վրա
պատուել սառույցը: Հարկավոր եր ճամբա բանալ «Չեկոսկինի»
համար: Բոլոր նավորդները բահերով ու քլունգներով իջան սա-
ռույցի վրա: Սկսեցին քանդել ու ճամբա բանալ: Ցուրտը սաստիկ
եր, աշխատանքը դժվար: Բայց նրանք համառ կերպով քանդում
էին ու քանդում: Վերջապես ճանապարհը բացված եր: Նրանք
կրկին բարձրացան նավի վրա: «Չեկոսկինը» առաջ շարժվեց:
Ճեղքելով սառույցի ահագին տարածություններ:

Խ ՈՐՏԱԿՈՒՄ

Ս ա հստակ փետրվարի խիստ սառնամա իրենք: Մառույցի
հաստ շերտերը ճոնչում են «Չեկոսկինի» տակ, դիմադրում են:
Նավը դժվար, շատ դժվար ե առաջ շարժվում: Ամենուրեք սա-
ռույց և ու սառույց...

Փետրվարի 13-ին անսպասելի կերպով բուք բարձրացավ:
Բուքը սառույցի փշուրները հավաքած խփում ե նավորդների
դեմքին ու աչքերին: Սառնամանիքը 30 աստիճանի յեր հասել:
Հանկարծ 1 ժամ 20 րոպեյին սառույցները աղմուկով ու շառա-
չով շարժվեցին «Չեկոսկինի» վրա: Նրանք ճոնչում էին ու
շառաչում, սուլում էին, մոնչում ամենի գազանների նման:
Նրանց ուժեղ հարվածը չարտեց «Չեկոսկինին» տասր մետրի
չափ: Մեքենաները դուրս պրծան իրենց տեղերից: Նավի ճախ
կողմը ջարդվեց: Խողովակները պայթեցին: «Չեկոսկինը» սա-
ռույցով լցվեց: Այդ ժամանակ նավապետ Վորոնինը հրաման
տվեց.

— Բեռները թափել սառույցի վրա:

Վոչ վոք վոչ բղավեց և վոչ ել վախեցավ: Յուրաքանչյուրը
գրավեց իր տեղը և գործի անցավ: Սկսեցին դատարկել ուտելե-
ղենները սառույցի վրա: Դուրս բերեցին վրանները, մորթե վեր-
մակները: Գլորելով դուրս բերեցին նավթի տակառները: Հանե-
ցին ռադիո-ընդունիչն ու հաղորդիչը:

Այդ բոլորը կատարվեց յերկու ժամում: Այդ միջոցին սա-
ռույցները շարժվեցին դեպի «Չեկոսկինի» ցուկը: Այդ ժամա-
նակ նավապետ Վորոնինը և արշավախմբի պետը հրաման ար-
ձակեցին.

— Բոլորդ սառույցի վրա...

Բոլորը սառույցի վրա դուրս յեկան: Ամենից վերջը դուրս
յեկավ նավապետ Վորոնինը: Հանկարծ «Չեկոսկինի» յետևի մա-
սը վեր ցցվեց, և նավապետին չարտեց սառույցի վրա:

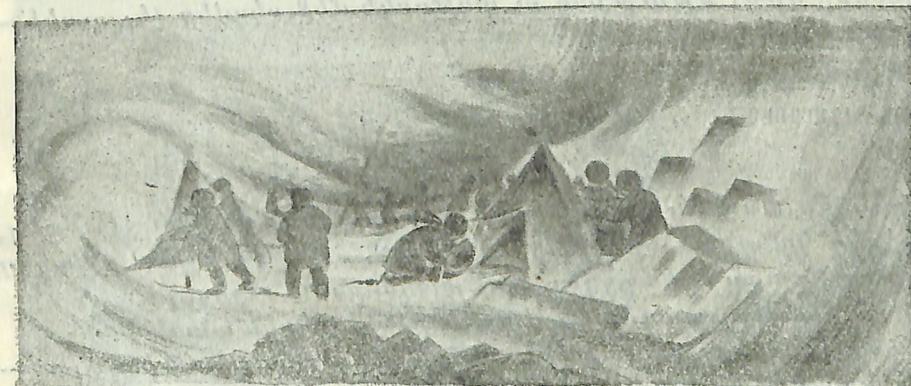
Ջուրը լցրեց նավը և ոգը նրա միջից մղեց ծխանի մեջ: Ողն
եւ ծխանից դուրս մղեց մուրը: Մուրը ցրվեց «Չեկոսկինի» նա-
վորդների յերեսին սառույցի վրա: Այդ րոպեյին «Չեկոսկինը»
ընկղմվեց: Արդեն ժամի յերեք և կեսն եր:

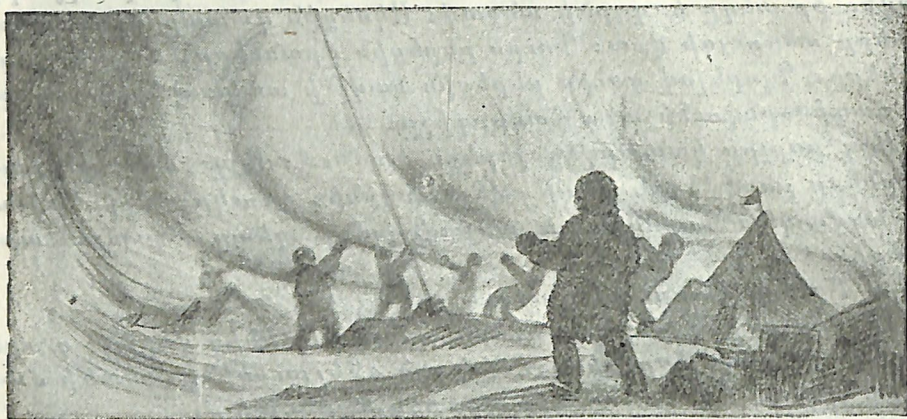
Պ ԱՍՎԱՆՇԱՐԸ

2 «Չեկոսկինի» բոլոր նավորդները փրկվեցին սառույցի վրա:

Չկար միայն մեկը: Միայն մի կոմյերիտական, Բորիս Մա-
գիլևիչը, վոր զոհվեց:

Նա արշավախմբի տնտեսվարն եր: Նա փրկեց ուտելիղեններն
ու թանգարժեք բեռները: Բայց ինքը չազատվեց: Նա հոգում եր,
վորպեսզի ամեն ինչ փրկվի: Նա մտածում եր իր բոլոր ընկերնե-
րի մասին: Վերջին րոպեյին նա ուզեց ցատկել սառույցի վրա,
բայց փոխանակ սառույցի վրա ընկնելու, ընկավ տախտակամածի
յեզրին: Տախտակամածը կողքի թեքվեց, չորս կողմը գերաններ
ու տակառներ էին գլորվում, կոմյերիտական Մագիլևիչը տա-
պալվեց, ճգմվեց և քչվեց ջրի մեջ, սառույցների տակ:

Նրան չհաջողվեց դուրս գալ սառույցի վրա: Նա մեռավ սառույցների տակ ընդհանուրի գործի համար:

Բայց յերբ Մոսկվայում տպագրեցին չեկոսկինյանների և Խորհրդային Միության հերոս-ողաչուների ցուցակը, այդ ցուցակում ասված էր.

«Բեռնային արշավի մեռած մասնակիցը՝ Բորիս Մադիրևիչը պարզեցատրվում է Կարմիր աստղի պատվանշանով»:

ՃԱՄԲԱՐԸ ՍԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ՎՐԱ

Չեկոսկինյանները խորտակված նավից դուրս յեկան սառույցի վրա: Նրանք 101 հոգի էին:

Բոլորն առաջուց բաժանված էին բրիգադների:

Յուրաքանչյուրին տվել էին անկողին և մորթուց կարած հագուստ:

Գիտական աշխատողները աստղերով վորոշեցին՝ թե ուր է գտնվում իրենց ճամբարը: Բրիգադները բրեզենտյա հինգ վրան խփեցին: Այդ առաջին ռթևանն էր: Այդտեղ, բեռնային սառույցների վրա, մթության ու փոթորկի մեջ սկսվեց չեկոսկինյանների կյանքը:

ՌԱԴԻՈՆ ՇԱՂՈՂՈՒՄ Ե

Չեկոսկինյաններն առավոտյան լվացվեցին ձյունով: Այնտեղ, ուր յերեկ կանգնած էր «Չեկոսկինը», ընկած էին լողացող պարկերը, դուրս էին ցցվել տախտակներն ու արկղերը:

Ռադիստները սառույցի վրա սարքավորեցին անտենանան:

Այն ժամանակ արշավախմբի պետ Շմիդտը պատահած դժբախտության մասին ուղարկեց հետևյալ ռադիոգիրը—

«Փետրվարի 13-ին, 15 ժամ 30 րոպեյին ընկղմվեց «Չեկոսկինը» Ուելեն հրավանդանից 144

մղոն հեռավորության վրա: Դժբախտությունը չի կասեցնում մեր աշխատանքը»...

Շմիդտի հաղորդումը լսեց Ուելեն հրավանդանի ռադիստը: Նա շտապ հաղորդեց այն Կամչատկայի Պետրոպավլովսկ նավահանգիստը: Պետրոպավլովսկը հաղորդեց Խաբարովսկի, Խաբարովսկը՝ Մոսկվա:

Այդ ժամանակ Մոսկվայում կառավարական հանձնաժողովը կարգադրեց ռադիոյով— Բեռնային կայարաններում պատրաստել ողանավերը: Թուշել Շմիդտի ճամբարը հենց վոր բուրը դադարի: Տեղափոխել ցամաքի վրա արշավախմբի մասնակիցներին:

Շմիդտի ճամբարի ավագ ռադիստ՝ Կրենկելը չհեռացավ ապարատի մոտից: Ականջափողերով նստել էր նա:

Թեև դեռ ցերեկ էր, բայց մութն էր. ցերեկվա փոխարենն տիրում էր բեռնային դիշերը: Տարածության մեջ նա լսում էր ձայներ Ամերիկայից: Հանկարծ նա լսեց, վոր խոսում է Ուելենի բեռնային կայանը:

«Պատրաստում ենք ողանավերը: Ուղարկում ենք փրկող արշավախումբ՝ քսան լուծ շներով: Շնասահակների վրա դնում են չուկչիները: Կայաններում կազմակերպում ենք շնակերի մթերում: Մորիլիզացիայի յենք յենթարկում յեղջերուները»:

«ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԶԵՆՔ ԼԻՆԻ»

Շմիդտի ճամբարում կային ատաղձագործներ և վառարանագործներ:

Ատաղձագործները կառուցեցին 50 մարդու համար փայտաշեն խրճիթ: Վառարանագործները նրա մեջ չինեցին յերկու բուխարիկ: Խրճիթը տաքացավ: Այդ ժամանակ վրանից խրճիթ տեղա-

փոխեցին կանանց, յերկու յերեսա և ամենից թույլ ընկերներին:

Պատուհանները շինեցին լուսանկարչական ապակուց: Կառուցեցին բրեզենտյա խոհանոց, փուռ, լվացքատուն:

Բայց գլխավոր աշխատանքը ազդանշանի համար բուրգ կառուցելն էր: Վորպեսզի փրկող արշավախումբը կարողանար գտնել ճամբարը, անրողրոմ կառուցելը, վորպեսզի փրկող արշավախումբի ողանավերը կարողանան գետին իջնել:

Աերողրոմի հրապարակը պատեցին ազդանշանի դրոշակներով: Յերեք հերթապահներ նստեցին անրողրոմում՝ վրանի մեջ, ողանավերին սպասելու և յերևալու դեպքում ծխով ազդանշան տալու համար:

Այսպես հինգ որ ապրեցին չեկոսկինյանները: Հինգ որից հետո յերերուն սառցադաշտի վրա, Չուկոտյան ծովում, հանկարծ հայտնվեց պատի թերթ: Սառցային պատի թերթի առաջին համարը կոչվում էր— «Անճառուր չեմֆ լինի»:

ԴՐՈՇԷ՝ ՃԱՄԲԱՐԻ ՎԵՐԱ

Կարծիր բանակի տարեգարձին չեկոսկինյաններն ավարտեցին ազդանշանի բուրգի կառուցումը: Նրանք բուրգի վրա բարձրացրին խորհրդային նավատորմի դիրքը:

Յերեսուն մղոնի վրա դրոշմ յերեում էր: Բայց վոչ վոք չեր տեսել այն, վորովհետև չուրջը սառույց էր ամայի և բեռային գիշեր:

Վոչ վոքի տեսանելի չեր յեղել: Բայց չեկոսկինյաններն այդ դրոշի տակ, սառույցի վրա, Չուկոտյան ծովում տոնեցին Կարմիր բանակի ու նավատորմի դիրքը:

ԴԱԴԻՈ՝ ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻՑ

Սառույցը ճոճում էր: Սառույցը տանում էր հյուսիս—արևելք: Դժվար էր սառույցի վրա մնալը: Մութն էր, ցուրտ: Ողանավերը չեկան չեկոսկինյաններին տանելու: Բայց փետրվարի 27-ին տեղի ունեցավ մեծ ուրախություն:

Ավագ ռադիստ Կրենկելը նստել էր ապարատի մոտ: Նա ուշադիր լսում էր և գրում թերթի վրա՝ Մորզեյի այբուբենով: Հանկարծ նա լսողությունը լարեց: Նա անհանդիստ կերպով գննեց: Գոնե լսեյի... Գոնե հաղորդումը չկտրվեք... մտածում էր նա:

Ինչ վոր մեկը ասում էր—մի գուցե կարևոր հաղորդում լինի: Մի գուցե ողանավն են նորոգում... Վոչ, ողանավը ամսի 18-ին են նորոգել: Մի գուցե յեղանակն է պարզում...

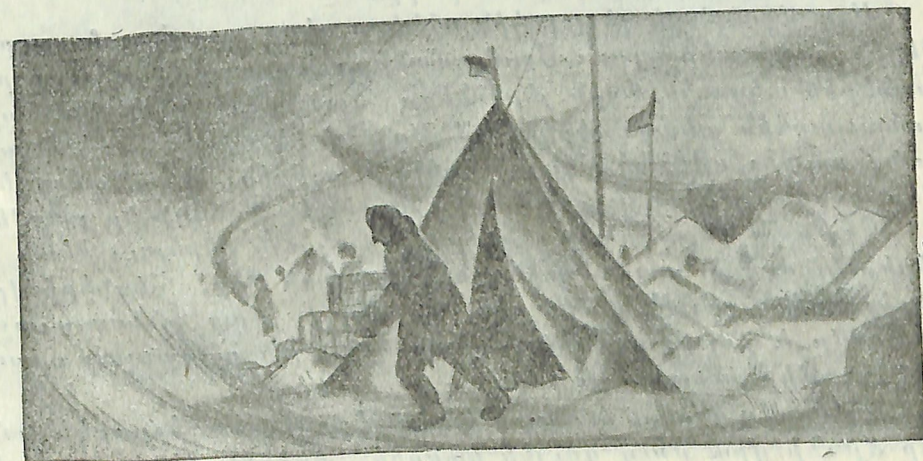
Բայց իրոք այդ ընկեր Ստալինի և կառավարություն անդամների ռադիոգիրն էր, վոր ստացվեց Չուկոտյան ծովի սառույցների վրա: Ռադիոգրի մեջ ասված էր.—

«Բուլչեիկյան վողջույն հերոս—չեկոսկինյաններին: Բոլոր միջոցները ձեռք ենք առնում ձեզ ու ժանդակություն ցույց տալու համար»:

«ԱՆՏ-ՁՈՐՍԸ» ՑԵԿԱԿ

Փետրվարի 20-ին Ուելլեն հրվանդանից հաղորդադրություն տալովեց թե՝ «Ողաջու Լյապիդեսկին «ԱՆՏ—4» ողանավով թռավ դեպի ճամբար»:

Այդ ժամանակ ըստ ցուցակի առաջինները՝ տասը կին իրենց յերեսաներով հավաքվեցին և գնացին դեպի անրողրոմ: Յերե-

խաներին տեղափոխեցին ինքնագործ սահնակներով: Կանանց հետ գնացին յերեսուն ճամբու գցողներ:

Բայց ողանավը չեկավ:

Կես ժամ հետո ազդանշան տրվեց ճամբարից թե՛ «Յետ յեկեք»: Ռադիոյով իմացել եյին, վոր ողանավը չի կարողացել տեղ հասնել քամու պատճառով:

Մի քանի օրից հետո դարձյալ ռադիոգիր ստացվեց «Թըռավ»: Դարձյալ գնացին: Նայում եյին յերկինք: Ականջ եյին դնում: Սպասում եյին: Վոչինչ չէր յերևում յերկնքում: Մեքենայի ձայն չէր լսվում:

Անցավ յերեք ժամ: Մթնեց: Վերադարձան: Դիչերը Ուելլեյից ռադիոյով ասացին, վոր «ԱՆՏ-4» ողանավը թռել է ժամը 7 և կեսին, բայց չի կարողացել գտնել ճամբարը:

Վերջապես մարտի 5-ին ստացվեց ռադիոգիր՝ թե 9 ժամ 15 րոպեյին «ԱՆՏ-4»-ը թռավ ճամբարը:

Այդ ժամանակ չեկուսկինյանները յերրորդ անգամ չարժվեցին դեպի աերոդրոմ: Սառնամանիքը 40 աստիճան էր: Յերեսուններին տեղափոխեցին յերեսները ծածկած: Յեվ հանկարծ ճանապարհին տեսան յերկնքում թռչում է ողանավը: Բոլորը կանգ առան: «Ուռա» ազդակեցին: Վազեցին: Բայց պարզվեց, վոր աերոդրոմի առջևի սառույցը ճաքել էր և ճեղք էր բացվել:

Պետք էր վերադառնալ ճամբար՝ մակույկ բերելու: Պետք էր յերեք կիլոմետր տարածություն, սառույցի մեջ, ձեռները վրա բերել մակույկը: Այդ միջոցին ողանավի վրա գնդապետ Պետրովը և բորտմեխանիկ Ռուկոլսկին ծխի ազդանշան տեսան աերոդրոմի հրապարակի վրա:

Ողանավը յերկու պոտւյտ կատարեց: Յերեք չեկուսկինյաններ ձյունի վրա մուգ գույնի կտորից փռեցին մի խոշոր «Տ»

տառ: Այդ նշանակում է՝ կարելի չէ իջնել: Ողանավը իջավ: Կարինից դուրս յեկավ ողաչու Լյապիդեւսկին: Նրա յերեսը ծածկված էր մորթուց պատրաստած դիմակով, վորպէսզի չսառի: Ողանավը ճամբար էր բերել ակումուլյատորներ՝ ռադիոյի համար և յեղջերույի թարմ, յեփած միս:

ՍԱՌՈՒՅՑԸ ԺԵՂԲՎՈՒՄ Ե

Կանայք և յերեսները թռան: Ճամբարում մնացին 89 հոգի: Մարտի 6-ի դիչերը հանկարծ սառույցները սղմվեցին ու սահեցին: Չեկուսկինյանները քնած եյին: Այդ միջոցին փայտաշեն խրճիթի տակ սառույցը շարժվեց: Կրակարանն ընկավ ու մարեց: Խրճիթը ճռնչաց և կիսով չափ ճեղքվեց: Խրճիթի մեջտեղում յերեսաց լայն ճեղքվածք, իսկ ճեղքվածքի արանքում ծովն էր:

Վոչ վորք չաղաղակեց ու դես ու դեն չընկավ: Վոչ վորք չընկավ ճեղքվածքի մեջ: Ամեն ինչ պատրաստ էր. չեկուսկինյանները բաց արին պահեստի դուռը և դուրս յեկան սառույցի վրա:

Առավոտյան կարիք յեղավ խրճիթում դնել նոր պատեր: Պետք էր ամբողջ ճամբարում քայլել վտանգը միշտ նկատի ունենալով և զգուշ նայել վտտքերի տակը, իմանալու ձյան տակ ճեղքվածք չկա՞ր որդյոք: Ձի՞ փլչում արդյոք Չուկոտյան ծովը:

Բայց գլխավոր դժբախտությունն այն էր, վոր ճաքել էր աերոդրոմի սառույցը: Չեկուսկինյաններն ողանավերի եյին սպասում: Իսկ տեղ չկար, վոր իջնեյին ողանավերը: Այդ ժամանակ դահուկավորների բրիգադը բահեր ու նիզեր վերցրեց և գնաց սառցադաշտի վրա նոր հրապարակ փնտռելու:

ՃԱՄԲԱՐԻ ՈՐԵՐԸ

Շմիդտի ճամբարում որը սկսվում էր առավոտյան ժամը 6-ից: Ժամը 8-ին նախաճաշ էր լինում:

Գլխավոր աշխատանքը աերոդրոմի հարդարելն էր, վորովհետև յեթե հրապարակը հարթ չլինի, ողանավերը իջնելիս կջարդվեն:

Գիտական աշխատողներն ուսումնասիրում էին յեղանակը և քամիները, ծովային հոսանքները և սառույցների շարժումը, վորովհետև Շմիդտի արշավախումբն իր առջև խնդիր էր դրել՝ ուսումնասիրել խորհրդային յերկրի համար Հյուսիսային Ծովային ճանապարհը:

Չեկոսլակիյաններն ունեյին մատեմատիկա և ոտար լեզուներ ուսումնասիրող խմբակներ:

Վրաններում մշակում էին ընկեր Ստալինի զեկուցումը: Վառվում էին իրենց ձեռքով չինված կրակարանները: Ծխում էին բուխարիկները: Բրեզենտյա պատերը ֆոֆում էին ջամուց:

Մի անգամ հանկարծ վորոշեցին մրցման դուրս գալ ամենամաքուր վրանի համար:

ՄԱՅՐ ԱՐՁԸ ԿԵՐԱՎԴԴՐՈՇԱԿԸ

Բուք էր ու մշուշ: Սառույցը քշվում էր դեպի Հյուսիսարևմուտք: Մի մեծ սպիտակ մայր արջ յեկավ աերոդրոմ իր քրթոթի հետ: Նա սոված էր: Կերավ ազդանշանի դրոշակը և ծխախոտի մի քանի մնացորդներ:

Հետո նա ուզում էր մտնել հերթապահների վրանը: Բայց մոտորիստ Պողոսովը սալանեց նրան: Արջի միսը հանձնեցին խահանոց: Չեկոսլակիյանները վաղուց էր թարմ միս չեյին կերել: Արջի ստամոքսից դուրս յեկավ դրոշակը:

ՈՊԱՆԱՎԵՐՆ ՈԳՆՈՒԹՅԱՆ ԵՆ ԳԱՆԻՍ

Վերջապես յեկան ողանավերն ու ողաչուները: Յեվ մի անգամից չորս որում հինգ ողանավ բոլոր չեկոսլակիյաններին հանեցին սառույցներից: Նրանք շտապում էին, վորովհետև յեղանակը կարող էր փչանալ, կարող էր ճաքճքել հրապարակը և ցրվել սառույցը:

Ընդամենը տեղի ունեցավ քսանչորս թուիչք:

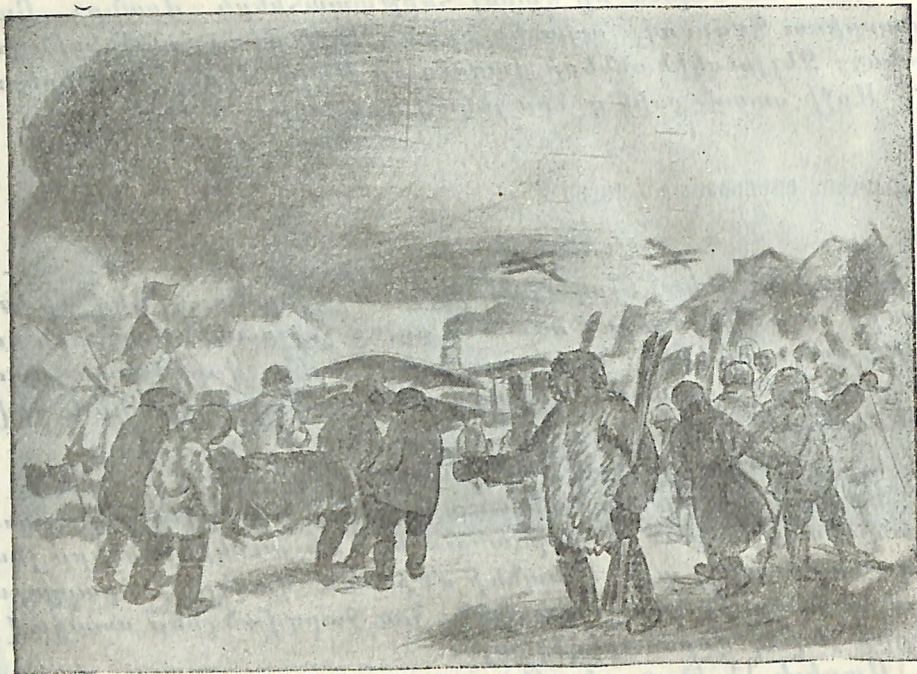
Ամենից դժվար թուիչքը առաջինն էր: Գիշերվա ընթացքում հրապարակը ճաքում և կարճանում էր: Չեկոսլակիյանները չկարողացան մաքրել այն: Սլեպնեի մեքենան վաղելով հրապարակում ընդհարվեց սառցակույտին: Նա ջարդվածքներ ստացավ և կարիք յեղավ վերանորոգել այն:

Ապրիլի 11-ին ողանավերը ցամաք տեղափոխեցին յերեսունհինգ մարդ:

Այդ որը ողաչու Մուրկովը կատարեց չորս թուիչք: Չորրորդ անգամին նա թռավ մթության մեջ: Նրա ողանավը յերկու տեղանի յեր, բայց նա ողանավի մեջ վերցրեց հինգ մարդ, վորպեսզի կարողանա փրկել ամբողջ ճամբարը: Նա մեկին տեղավորեց ողանավասենյակում, իսկ մնացածներին մետաքսե պարաշյուտների մեջ կախեց ողանավի թևերի տակ, վորպեսզի նրանք չսառնեն:

Սլեպնեի ողանավը ճամբարից վերցրեց արշավախմբի պետ Շմիդտին: Շմիդտը թռավ անկողնի մեջ փաթաթված, վորովհետև հիվանդ էր թոքերի բորբոքումով: Նա հիվանդ էր, բայց չէր ու-

զում, թուզել ճամբարից: Նա ուզում էր սպասել, մինչև վոր բոլոր չեկյուսկինյաններն ափ տեղափոխվեն: Նա ուզում էր վերջինը թուզել ճամբարից: Այդ ժամանակ կառավարական հանձնաժողովը Մոսկվայից հրաման տվեց ռազիոյով Շմիդտի ոգնական Բորովին թե՛ «Շմիդտին անմիջապես հանել սառույցներից»: Շմիդտը յենթարկվեց հրամանին: Նրան տեղափոխեցին Ամերիկայի ամենամոտ Նոմ քաղաքը, վորտեղ հիվանդանոց կար:

ՎԵՐՋԻՆ ԶԵՆՈՒՄԿԻՆՅԱՆՆԵՐԸ

2 Եկյուսկինյաններն ապրեցին սառույցի վրա յերկու ամիս: Ապրիլի 12-ին վերջին գիշերն էր: Սառույցի վրա մնացել էին վեց մարդ:

Սառույցը ճոճուում ու շարժվում էր: Բայց չեկյուսկինյանները պառկեցին քնելու, վորովհետև նրանք վաղուց չէին քնել: Միայն նավապետ Վորոնինը չպառկեց այդ գիշեր:

Վրանում վառվում էր լապտերը: Վորոնինը վառեց պրիմուսը և թեյ յեփեց իր համար: Հետո նա լվաց ամանը և վրանը կարգի բերեց: Ծովափնյա բնակիչների սովորության համաձայն նա ուզում էր ուտելիքի պաշար և իրեր թողնել վրանում. գուցե յերբեիցե մի մարդ կընկնի այս սառույցների վրա, սարսափելի ու դժվար կլինի նրա համար և հանկարծ կտեսնի, վոր ինչ վոր մեկը հոգացել է նրա մասին:

Ապրիլի 13-ի լուսադեմին ռազիստները հաղորդեցին, վոր յերեք ողանավ թուել են դեպի սառույցները:

Այն ժամանակ նավապետ Վորոնինը պինդ փակեց վրանի մուտքը, վորպեսզի սպիտակ արջը չմտնի այնտեղ ու չվռնչացնի պաշարը:

Նավապետ Վորոնինը փակեց մուտքը և հանկարծ հիշեց, վոր գլխարկը մնաց վրանում: Կարիք յեղավ պոկել տախտակը: Գլխարկը վերցրեց, յերկրորդ անգամ պնդացրեց մուտքը — հանկարծ բանից դուրս յեկավ մոռացել է թաթմանները: Այսպիսով նավապետը ստիպված յեղավ յերեք անգամ բանալ ու փակել վրանի մուտքը:

Այդ միջոցին ճամբարի վրա յերևացին յերեք ողանավ: Զեկյուսկինյանները վառեցին նավթով լի տակառը և վառող պայթեցրին:

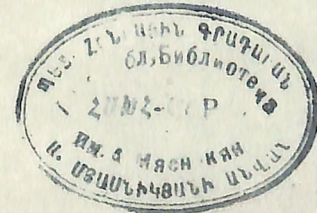
Այն ժամանակ ողանավից տեսան ծովի մեծ ազդանշան: Ողանավերն իջան:

Թուզելուց առաջ վեց չեկյուսկինյանները ուղարկեցին վերջին ռազիո-գիրը. —

«Թողնում ենք Շմիդտի ճամբարը: Ռազիոկապը կտրում ենք»:

Ողանավերը հրաժեշտի պտույտ դործեցին:

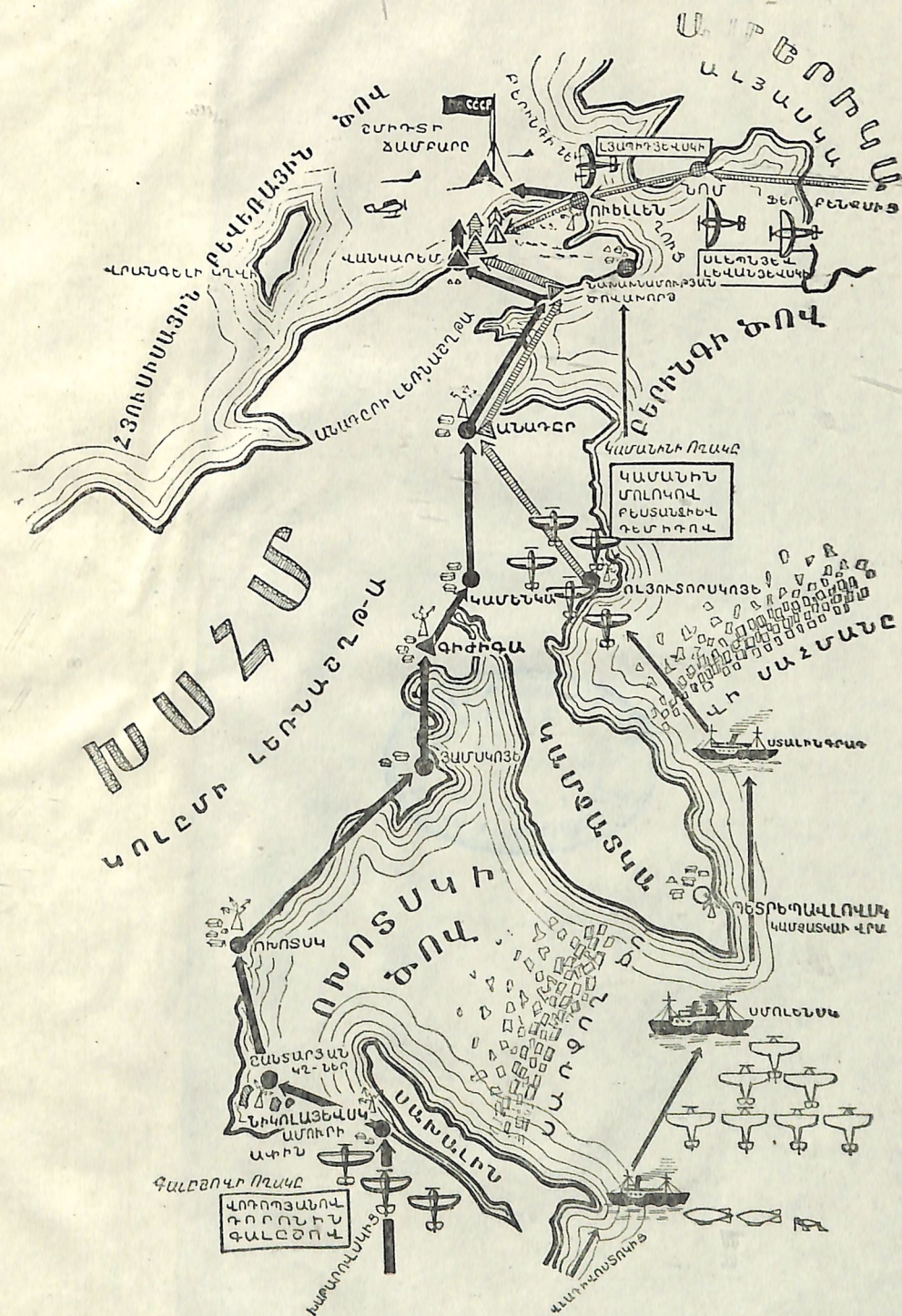
Նրանցից ներքև, Զուկոտյան ծովում, բուրգի վրա, սառույցների մեջ, բարձրացել էր խորհրդային դրոշակը:

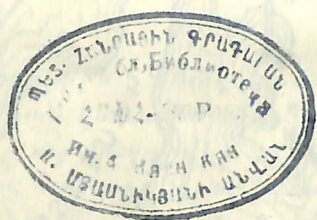

ՍՈՑԻԱԼԻՏԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵԼԻՔԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՈՒՄ

2 Ելյուսկինի հերոսներին վանկարեմից տեղափոխեցին Վլադիվոստոկ: Փրկված լիակատարական հանձնաժողովի վորոշումով հատուկ գնացք տրամադրվեց «Զելյուսկինի» հերոսներին Մոսկվա ուղարկելու համար: Վլադիվոստոկից մինչև Մոսկվա աշխատավորությունը հերոսներին փախադրող գնացքը ղեկավարում էր ծաղիկներով, նվագախմբով, անսահման խանդավառությամբ: Հերոսների Մոսկվա հասնելու որը համամիութենական մեծ տոն էր. Մոսկվայի աշխատավորությունը չտեսնված ընդունելություն սարքեց խորհրդային արկտիկյան նվաճելու համար պայքարող զիտական աշխատողներին և հերոս ոգաչուններին: Յեղավ մեծ գորահանդես, տանկերի, ոգանավերի մասնակցությամբ: Իրենց յելույթներում «Զելյուսկինի» հերոսները խոստացան վոչ մի րոպե չզադարեցնել իրենց զիտական աշխատանքը, վերսկսել այն նոր թափով: Իսկ հերոս ոգաչունները խոստացան իրենց ամբողջ փորձը ոգտադրծել սոցիալիստական շինարարության և սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանության համար: Կառավարությունը «Զելյուսկինի» հերոսներին և ոգաչուններին պարգևատրեց զանազան շքանշաններով և ուղարկեց սանատորիաներ հանգստանալու համար:

9725 50 4.

ЧЕЛЮСКИН
гиз. сср а эривань

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0143466

16658